

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО
ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

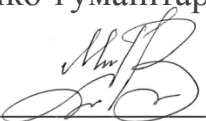

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»**

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань:	<u>07 Управління та адміністрування</u> <u>12 Інформаційні технології</u> <u>08 Право</u> <u>23 Соціальна робота</u> <u>11 Математика та статистика</u>
спеціальності:	<u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u> <u>123 Комп'ютерна інженерія</u> <u>081 Право</u> <u>231 Соціальна робота</u> <u>113 Прикладна математика</u>

Програму розроблено та внесено: ВСП «Фаховий коледж Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського»

Розробник: Мирун Владислав Віталійович, викладач циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки

(підпис)

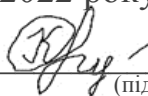
Мирун В.В.

(прізвище та ініціали)

Програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 8 від «30» серпня 2022 року

Голова циклової комісії _____

(підпис)

Мікрюкова К.О.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено навчально-методичною комісією коледжу

Протокол від «31» серпня 2022 року № 6

Голова навчально-методичної комісії _____

(підпис)

Сахарова О.М.

(прізвище та ініціали)

Анотація

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодших бакалаврів спеціальностей 072Фінанси, банківська справа та страхування, 081 Право, банківська справа та страхування, 113 Прикладна метематика, 123 Компютерна інженерія, 231 Соціальна робота.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» є історія формування українського народу, перетворення його в сучасну націю в соціальному та культурно-духовному аспектах від найдавніших часів до сьогодення включно.

Міждисциплінарні зв'язки: українська мова за професійним спрямуванням, філософія.

Мета: розкриття закономірностей та особливостей економічного, соціального, політичного та культурного розвитку України, її відносин з іншими народами та державами.

Ключові слова: держава, історія, культура, незалежність, Україна.

Abstract

The program of study of the normative discipline "History of Ukrainian statehood and culture" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of specialties 072 Finance, banking and insurance, 081 Law, 113 Applied mathematics, 123 Computer engineering, 231 Social work.

The subject of study of the discipline "History of Ukrainian statehood and culture" is the history of the formation of the Ukrainian people, its transformation into a modern nation in social and cultural-spiritual aspects from ancient times to the present day.

Interdisciplinary connections: Ukrainian language for professional purposes, philosophy.

The aim of the course: to reveal the patterns and features of economic, social, political and cultural development of Ukraine, its relations with other nations and states.

Key words: state, history, culture, independence, Ukraine.

1. Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів галузей знань: 07 Управління та адміністрування, 08 Право, 11 Математика і статистика, 12 Інформаційні технології, 23 Соціальна робота.

Спеціальностей 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 081 Право, банківська справа та страхування, 113 Прикладна математика, 123 Компютерна інженерія, 231 Соціальна робота.

Мета курсу: виховання майбутніх фахівців як свідомих громадян України; розвиток почуття патріотизму та глибоких морально-етичних переконань, усвідомлення молоддю власної причетності до тисячолітньої історії українського народу; сприяння усвідомленню студентами належності України до європейського історико-культурного простору та важливості її інтеграції до Європи.

Завдання курсу: формування історичного мислення, наукового світогляду; набуття навичок науково-історичного аналізу; виявлення логіки та об'єктивних закономірностей історичного процесу; виховання високого рівня культури, громадянської відповідальності, національної гідності, патріотизму

Міждисциплінарні зв'язки: Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Культурологія», «Основи філософських знань», «Соціологія».

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальні компетентності (ЗК):

072 Фінанси, банківська справа та страхування

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

081 Право

ЗК1. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи; толерантність.

ЗК2. Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах.

ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

113 Прикладна математика

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,

усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

123 Комп'ютерна інженерія

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

231 Соціальна робота

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

II. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

072 Фінанси, банківська справа та страхування

СК1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.

081 Право

ФК1. Здатність аналізувати особливості і виявляти закономірності державно-правового розвитку України на різних історичних етапах.

ФК14. Здатність визначати соціальну сутність, функції, форму держави, структуру її апарату.

113 Прикладна математика

СК2. Здатність застосовувати фундаментальні та міждисциплінарні знання для успішного розв'язання задач прикладної математики.

123 Комп'ютерна інженерія

СК14. Здатність оцінювати і враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні чинники, що впливають на сферу професійної діяльності.

231 Соціальна робота

СК4. Здатність розуміти соціально-психологічні явища, процеси становлення, розвитку та соціалізації особистості.

СК7. Здатність визначати шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК10. Здатність до соціальної взаємодії у професійній сфері.

Очікувані результати навчання:

072 Фінанси, банківська справа та страхування

РН1. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН8. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН15. Виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань.

081 Право

ПРН1. Формування розуміння сутності історичних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні, а також почуття патріотизму, правосвідомості.

ПРН12. Набуття необхідних знань про історичні пам'ятки права України та зарубіжних країн; вміння характеризувати систему державних органів управління і правові інститути України за конкретних історичних умов.

113 Прикладна математика

РН9. Обробляти, аналізувати, інтерпретувати результати розв'язання типових задач прикладної математики, у тому числі у співпраці з колегами, партнерами та/або фахівцями з інших спеціальностей.

РН11. Здійснювати пошук та збір необхідної інформації у наукових, технічних, довідникових та інших ресурсах, оцінювати та аналізувати цю інформацію.

РН15. Реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства.

123 Комп'ютерна інженерія

РН1. Знати свої права, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

231 Соціальна робота

РН5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності.

РН11. Аргументувати шляхи подолання проблем та обирати методи їх розв'язання.

PH12. Знаходити рішення для покращення соціального добробуту і соціальної безпеки громадян.

PH13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності.

Мова навчання – українська.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Перші державні утворення на території України

Тема 2. Зародження української державності: Київська Русь та Руське Королівство

Тема 3. Українська державність в умовах Великого князівства Литовського та Речі Посполитої

Тема 4. Українська козацька держава – Військо Запорозьке (Гетьманщина)

Українські землі в складі Російської та Австрійської імперій. Національно-культурне відродження кінця XVIII– XIX ст.

Тема 5. Спроби державного будівництва в період національно-визвольних змагань 1917-1921 рр.

Тема 6. Україна в умовах радянської державно-політичної системи. Утвердження незалежної Української держави та її розбудова на сучасному етапі.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Стародавня та середньовічна історія України

Тема 1. Перші державні утворення на території України

Дослов'янські поселення на території України. Трипільська культура. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави (поліси) Північного Причорномор'я.

Походження, розселення та суспільний устрій східних слов'ян. Звичаї, вірування, побут. Антський племінний союз. Східнослов'янські племена і державноплемінні союзи VI-IX ст.

Тема 2. Зародження української державності: Київська Русь та Руське Королівство

Утворення Київської Русі. Політична система. Соціально-економічний розвиток. Внутрішня і зовнішня політика. Хрещення Русі. Феодальна роздробленість: причини, характер, наслідки. Київське, Чернігово-Сіверське, Переяславське князівства. Боротьба Русі проти монголо-татарських завойовників.

Руське королівство (Галицько-Волинська держава) – спадкоємиця Київської Русі. Історичне значення Київської Русі і Галицько-Волинської держави. Культура України IX – першої половини XIV ст.

Тема 3. Українська державність в умовах Великого князівства Литовського та Речі Посполитої

Включення до складу Литовської держави Східної Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини та Переяславщини. Захоплення Польщею Галичини та Молдавією Буковини. Закарпаття у складі Угорщини.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського. Кревська унія. Грюнвальдська битва. Ліквідація удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Вхідження Сіверської землі до складу Московської держави.

Соціально-економічний розвиток українських земель в другій половині XIV – середині XVI ст. Формування панщинно-фільваркового господарства. Магдебурзьке право. Литовські статuti. Устава на волоки.

Люблінська унія. Політичне та соціально-економічне становище українських земель у складі Речі Посполитої. Запровадження панщини. Культурний розвиток. Виникнення братств. Криза православ'я. Берестейська церковна унія.

Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу. Запорозька Січ. Д.Вишневецький. Реєстрове козацтво. Боротьба проти турків і татар. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої третини XVII ст. Гетьман П.Конашевич-Сагайдачний.

Кредит 2. Україна у Новий час

Тема 4. Українська козацька держава – Військо Запорозьке (Гетьманщина)

Причини, характер, рушійні сили і періодизація Національно-визвольної війни. Б.Хмельницький. Формування української козацької держави – Гетьманщини, її внутрішня і зовнішня політика.

Переяславська рада 1654 р. «Березневі статті». Гетьманщина після смерті Б.Хмельницького. І.Виговський. І.Сірко. Розкол України на Правобережну і Лівобережну. Основні військово-політичні події 1663-1676 рр. Д.Дорошенко. Соціально-економічні та політичні наслідки Національно-визвольної війни, її історичне значення.

Внутрішня та зовнішня політика гетьмана І.Мазепи. Полтавська битва та її наслідки. Антиукраїнська політика російського царизму. «Конституція» П.Орлика.

Боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України. П.Полуботок, Д.Апостол, К.Розумовський. Соціально-економічне становище. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорозької Січі. Україна в російсько-турецьких війнах другої половини XVIII ст.

Правобережні та західноукраїнські землі в останній чверті XVII-XVIII ст. Поділ Речі Посполитої. Культура України в останній чверті XVII-XVIII ст.

Тема 5. Українські землі в складі Російської та Австрійської імперій. Національно-культурне відродження кінця XVIII– XIX ст.

Українські землі у складі Російської імперії. Криза феодальної системи господарства. Участь українського населення у війні 1812 р. Декабристи в Україні. Початок українського національного відродження.

Кирило-Мефодіївське братство. Т.Г.Шевченко. Кримська війна 1853-1856 рр. і Україна. Реформи 1860-1870-х рр. Антиукраїнська політика царизму. Суспільно-політичний рух. Діяльність громад. М.Драгоманов. Виникнення українських політичних товариств і партій.

Політичний та соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель. Національно-визвольний рух. «Руська трійця». Головна руська рада. Москвофіли і народовці. Наукове товариство ім. Т.Г.Шевченка. Виникнення політичних партій. І.Франко. Українська культура у в останній чверті XVII-XIX ст.

Кредит 3. Новітня історія України

Тема 6. Спроби державного будівництва в період національно-визвольних змагань 1917-1921 рр.

Україна в Першій російській революції 1905-1907 рр. «Українське питання» в роки Першої світової війни. Лютнева революція 1917 р. в Росії. Початок української національно-демократичної революції. Доба Української Центральної Ради. М.Грушевський. Українська Народна Республіка (УНР). Українська держава гетьмана П.Скоропадського.

Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР). Директорія УНР. В.Винниченко. С.Петлюра. Селянський

Радянська Республіка (УСРР). Х.Раковський. Ризький мирний договір. Причини поразки і уроки української національно-демократичної революції 1917-1920 рр.

Тема 7. Україна в умовах радянської державно-політичної системи. Утвердження незалежної Української держави та її розбудова на сучасному етапі

Соціально-економічне і політичне становище України на початку 20-х років. УСРР в умовах непу (1921-1928 рр.).

Україна в умовах утвердження тоталітарного ладу (1929-1938 рр.). Індустріалізація в Україні: хід і наслідки. Колективізація сільського господарства. Голодомор 1932-1933 рр. Політичні репресії в Україні.

Політичне і соціально-економічне становище українських земель в складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.

Україна в європейській політиці на початку Другої світової війни. Початок Другої світової війни.

Приєднання основної частини західноукраїнських земель до СРСР та їх «радянізація». Початок Великої Вітчизняної війни. Окупація України військами Німеччини та її союзників. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору в Україні. Визволення України від фашистських загарбників. Наслідки Другої світової і Великої Вітчизняної війни для України.

Україна у першому повоєнному десятиріччі. Відбудова і розвиток народного господарства. Голод 1946-1947 рр. Завершення «радянізації» західноукраїнських земель і рух Опору.

Україна в умовах десталінізації («хрущовська відлига»). Соціально-економічний розвиток України в другій половині 60-х – першій половині 80-х рр. Наростання кризових явищ. Суспільно-політичне і духовне життя. Дисидентський рух в Україні.

Україна і процес перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Проголошення незалежності України. Політичний і соціально-економічний розвиток незалежної України. Духовне життя суспільства. Україна на міжнародній арені. Революція гідності та її наслідки. Україна на сучасному етапі: проблеми і перспективи.

3. Рекомендована література

Базова

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник, 7-е видання, стереотипне. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 717 с.

2. Бушин М. І., Гуржій О. І. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. Київ : Генеза, 2019. 656 с.
4. Іваненко В.В., Кривчик Г.Г. Історія і культура України: електрон. підручник для студ. природнич. і техн. спец. Дніпро: ДНУ ім. Олесья Гончара, 2016. 206 с.
5. Павлова О., Мельничук Т. Історія Української культури: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.
6. Рижева Н. О., Козирев О. С., Козирева М. Е., Василевич Ю. В. Історія України : навч.-метод. посіб. для студ. неіст. спец. вищ. закл. Освіти. Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського. Іліон, 2014. 534 с.
7. Танцюра В. І., Куліш С. М., Пересада О. О. Історія України: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 492 с.

Допоміжна

8. Вортман Д., Гордієнко Я., Майоров М. TERRAUCRAINICA. Історичний атлас України і сусідніх земель. Від кімерійців до сьогодення. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. 224 с.
9. Горбенко К.В., Смирнов О.І., Кузовков В.В. Історія Степового Побужжя: Від найдавніших часів до ХІІІ століття : навчальний посібник. 2-е вид., перероблене та доповнене. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2021. 190 с.
10. Гузенко Ю. І. Історія України (давня та середньовічна). Частина 1 : навчальний посібник. Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 278 с.
11. Крижановська Н. Є., Нефьодов Д. В. Історія української культури: навчально-методичний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 200 с.
12. Нефьодов Д. В. Новітня історія України: Навчальний посібник для дистанційного навчання. Миколаїв: Іліон, 2021.
13. Палій О. А. Короткий курс історії України. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2017. 464 с.
14. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
15. Україна крізь віки : в 15 т. ред. В. А. Смолій ; НАН України, Ін-т археол. Київ : Альтернативи, 1998.

Інформаційні ресурси

1. <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/> - Інституційний депозитарій МНУ імені В.О. Сухомлинського.
2. <http://www.niklib.com/> - Центральна міська бібліотека імені М.Л. Кропивницького.
3. <http://history.org.ua/uk> - Інститут історії України НАН України
4. <https://uahistory.co/> - History | Твоя електронна бібліотека
5. <http://history.mdu.edu.ua/> - Кафедра історії МНУ імені В.О. Сухомлинського.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:
іспит (5 семестр)

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Поточне оцінювання, тести проміжного контролю, оцінювання завдань самостійної та індивідуальної роботи.

Підготовка і виступи з індивідуальними науково-дослідними завданнями.

Підготовка та захист проектів і презентації.

Контрольна робота.